

Vergaderjaar 2025–2026

36 915 VII

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) voor het jaar 2026 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 3

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 april 2026

Met deze brief informeer ik uw Kamer over nieuwe voorstellen met financiële gevolgen (€ 20 mln. of meer in enig jaar) die zijn opgenomen in de 1^e suppletoire begroting 2026 van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) (hoofdstuk VII).

In deze brief wordt conform wetsartikel 3.1 van de Comptabiliteitswet 2016 per voorstel ingegaan op doelen, instrumenten, financiële gevolgen, verwachte doeltreffendheid en doelmatigheid en voorgenomen monitoring en evaluatie. Sinds eind 2021 gebeurt dit Rijksbreed via het kader «Beleidskeuzes uitgelegd (CW 3.1)» (zie Kamerstuk 31 865, nr. 198).

In deze brief zijn onderstaande beleidsvoorstellen opgenomen, allen voor begrotingsartikel 15 (Een veilig Groningen met perspectief):

1. Economische agenda Groningen
2. Nationaal Programma Groningen (NPG)
3. Knelpuntenpot Nationaal Coördinator Groningen (NCG)

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
P.E. Heerma

1. Economische Agenda Groningen

Beleidskeuzes uitgelegd

1. Doel(en)

In de kabinetsreactie op de parlementaire enquête gaswinning Groningen is een dertigjarige aanpak ten behoeve van economisch perspectief voor Groningen en Noord-Drenthe aangekondigd. Doelen hierbij zijn economische structuurversterking, het vergroten van het verdienvermogen in de regio en het verbeteren van de brede welvaart in Groningen en Noord-Drenthe (zodat deze regio in 2055 tot het Nederlandse gemiddelde hoort).

Door middel van de Economische Agenda Groningen en Noord-Drenthe (EAG) wordt hier invulling aan gegeven. Daarbij wordt ingezet op thematische en generieke inzet, zoals rond de thema's digitalisering, campusontwikkeling, gezondheid, energie en landbouw.

Ten behoeve van de uitvoering van (de maatregelen zoals de economische agenda die is aangekondigd in) Nij Begun wordt eenmalig € 250 mln. startkapitaal en € 3 mld. voor generatielange betrokkenheid beschikbaar gesteld. Om tot 2029 de regio te voorzien van middelen om projecten te financieren worden nu middelen voor 2026 t/m 2028 aan de BZK-begroting toegevoegd.

2. Beleidsinstrument(en)

De middelen worden voorlopig verstrekt aan de regio middels een decentralisatie-uitkering. De provincie Groningen zal als ontvanger van de middelen, namens de GR, de middelen ontvangen. In het uitvoeringsplan 2026–2028 wordt een meerjarenplan en begroting opgenomen voor de Gemeenschappelijke Regeling (GR) en een nog op te richten Stichting. Uitvoering van de EAG wordt belegd bij provincie Groningen, NOM (Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland), SNN (Samenwerkingsverband Noord-Nederland), de Stichting en mogelijke gemeenten. Momenteel wordt door de regio en het Rijk gewerkt aan de oplevering van de definitieve uitvoeringsstructuur waaronder een GR en een stichting. Het is denkbaar dat in de toekomst een uitvoeringsorganisatie de middelen gaat ontvangen en verstrekken. Dat is voor nu nog niet duidelijk.

3. Financiële gevolgen

A. voor het Rijk

Budget (€ mln.)	totaal	'26	'27	'28	'29	'30	'31	'31
Economische Agenda Groningen	300	100	100	100		–	–	–

- In Nij Begun is een Economische Agenda Groningen toegezegd, waarvan de middelen op de Aanvullende Post zijn gereserveerd. Voor de 2026 t/m 2028 zijn in de 1^e suppletoire begroting 2026 middelen aan de begroting van BZK toegevoegd.
- In 2025 is de Economische Agenda voor Groningen en Noord-Drenthe vastgesteld. Om uitvoering te kunnen geven aan het meerjarig uitvoeringsplan, zijn de middelen vanaf 2026 nodig.
- Vanaf 2026 is er een GR en een stichting die uitvoering moeten gaan geven aan de EAG.

- In Nij Begun is een bedrag vastgesteld voor het startkapitaal en de generatielange betrokkenheid. Inschatting is dat hiermee projectvoorstellen voor thema's van Economische Agenda Groningen verstrekt kunnen worden in de periode 2024–2028.
- Budgetverstrekking gebeurt op projectbasis, nadat projecten eerst door een afwegingskader (vastgesteld door Regio/Rijk) zijn getoetst.
- Deze middelen voor 2026 t/m 2028 voorzien in de voorlopige kosten van de uitvoering van de EAG en de mogelijke aanstaande projecten.

B. voor maatschappelijke sectoren

Niet van toepassing.

4. Nagestreefde doeltreffendheid

Met de beschikbare middelen kunnen Rijk en regio investeren in programma's en projecten die merkbare verbeteringen zullen opleveren voor de inwoners van Groningen en Noord-Drenthe. Dit dankzij nieuwe werkgelegenheid, een betere aansluiting van onderwijs-arbeidsmarkt, een verbeterde kwaliteit van de leefomgeving door verduurzaming van de industrie, perspectief voor ondernemers en een aantrekkelijke regio voor (private) partijen om te ondernemen en investeren.

5. Nagestreefde doelmatigheid

Met het instrument kunnen doelmatige voorstellen op programma- en projectbasis worden ondersteund. Het biedt het Rijk de mogelijkheid van sturing op de kwaliteit van de geleverde prestaties. Losstaande projecten worden door een beoordelingscommissie getoetst aan een afwegingskader.

6. Evaluatieparagraaf

De doeltreffendheid en doelmatigheid van de investeringen worden gemonitord door middel van de bestaande monitor van het Nationaal Programma Groningen. Zie bijvoorbeeld de monitor 2023 (Kamerstuk 2023–2024, 33 529, nr. 1235). Hierin zit de Brede Welvaart Index NPG (BWI-NPG) die bestaat uit een gewogen score van 39 indicatoren uit de Brede Welvaartsmonitor van CBS (zoals rond onderwijs, arbeidsparticipatie, leefbaarheid, investeringen enz.). Deze monitor zal tevens gebruikt worden voor de monitoring van de voortgang en outcome van investeringen in het kader van de jaarlijkse Staat van Groningen.

In de nieuwe uitvoeringsorganisatie wordt ook een 3–5 jaarlijks evaluatie opgenomen. Tegelijkertijd hebben Gemeenteraden en provinciale staten jaarlijks de mogelijkheid om (half)jaar rapportages van de GR en stichting in te zien.

2. Nationaal Programma Groningen

Beleidskeuzes uitgelegd

1. Doel(en)

Door middel van het Nationaal Programma Groningen (NPG) wordt ingezet op economische structuurversterking in Groningen. Hiervoor wordt ingezet op vijf zogeheten baanbrekers. Dit zijn vijf programma's rond waterstof, gezondheid, landbouw, circulaire economie en vrijetijdseconomie. De doelen zijn divers. Voor landbouw gaat het bijvoorbeeld om

de transitie in Groningen naar de productie van eiwitrijke gewassen, voor waterstof om de creatie van een keten van producenten en afnemers.

Ten behoeve van de uitvoering van Nij Begun is € 1,15 miljard toegezegd aan het NPG. Een deel van deze middelen zijn in de 1^e supplettoire begroting 2026 toegevoegd aan de begroting van Binnenlandse Zaken.

2. Beleidsinstrument(en)

De middelen worden via het NPG met een specifieke uitkering (SPUK) per programma of project verstrekt aan de betrokken gemeente of provincie. De SPUK wordt tweemaal per jaar, namelijk in het voor- en najaar, verstrekt aan het NPG.

3. Financiële gevolgen

A. voor het Rijk

Budget (€ mln.)	totaal	'26	'27	'28	'29	'30	'31
Reeks PEGA	83	36				12	35

- Door bestuurlijke afspraken is vastgelegd dat het NPG € 1,15 miljard ontvangt van het Rijk i.h.k.v. Nij Begun/PEGA.
- Voor 2027 t/m 2029 stond er reeds voldoende budget gereserveerd op de BZK begroting.
- Voorts heeft het NPG aangegeven in het najaar van 2026 een grote aanvraag te willen doen.

B. voor maatschappelijke sectoren

Niet van toepassing.

4. Nagestreefde doeltreffendheid

Met de beschikbare middelen kan door het Nationaal Programma Groningen worden geïnvesteerd in programma's en projecten die merkbare verbeteringen zullen opleveren voor de inwoners van Groningen en Noord-Drenthe. Dit dankzij nieuwe werkgelegenheid, een betere aansluiting van onderwijs-arbeidsmarkt, een verbeterd kwaliteit van de leefomgeving door verduurzaming van de industrie, perspectief voor landbouwbedrijven, het behoud van zorgvoorzieningen en een aantrekkelijke regio voor (private) partijen om te ondernemen en investeren.

5. Nagestreefde doelmatigheid

Met het instrument van een specifieke uitkering kunnen doelmatige voorstellen op programma- en projectbasis worden ondersteund. Het biedt het Rijk de mogelijkheid van sturing op de kwaliteit van voorstellen. Projecten worden door een beoordelingscommissie getoetst aan een programmakader.

6. Evaluatieparagraaf

De doeltreffendheid en doelmatigheid van de investeringen worden gemonitord door middel van de bestaande monitor van het Nationaal Programma Groningen. Zie bijvoorbeeld de monitor van 2023 (Kamerstuk 2023–2024, 33 529, nr. 1235). Hierin zit de Brede Welvaart Index NPG

(BWI-NPG) die bestaat uit een gewogen score van 39 indicatoren uit de Brede Welvaartsmonitor van CBS (zoals rond onderwijs, arbeidsparticipatie, leefbaarheid, investeringen enz.). Deze monitor zal tevens gebruikt worden voor de monitoring van de voortgang en outcome van investeringen in het kader van de jaarlijkse Staat van Groningen.

3. Knelpuntenpot Nationaal Coördinator Groningen (NCG)

Beleidskeuzes uitgelegd

1. Doel(en)

De knelpuntenpot van NCG is bedoeld om individuele knelpunten die ontstaan tijdens de versterkingsoperatie op te lossen en daarmee versterkingsprojecten te versnellen. Er wordt aanvullend budget beschikbaar gesteld om de huidige werkwijze voort te zetten, waarmee verdere vertraging in de versterkingsoperatie wordt voorkomen.

2. Beleidsinstrument(en)

Het budget wordt toegevoegd aan de knelpuntenpot van NCG. In de planvormingsfase bekijkt NCG of er uitgaven nodig zijn uit de pot. Ook kunnen er uitgaven worden gedaan om onverwachtste knelpunten kortstondig op te lossen tijdens een versterking, bijvoorbeeld via het bewonersbegeleidersmandaat.

3. Financiële gevolgen

A. voor het Rijk

Budget (€ mln.)	totaal	'26	'27	'28	'29	'30	'31
Knelpunten schadevergoeding	57	25	23	7	2		
Knelpunten opdrachten	40	7	9	9	7	5	3

B. voor maatschappelijke sectoren

Niet van toepassing.

4. Nagestreefde doeltreffendheid

Doordat de knelpuntenpot ruimte biedt voor uitgaven in onverwachtste, complexe of irreguliere situaties zorgt deze ervoor dat een versterking kan versnellen. Hiermee wordt vertraging voorkomen, zeker ten opzichte van de situatie wanneer de pot afwezig zou zijn.

5. Nagestreefde doelmatigheid

De hierboven beschreven doeltreffendheid zorgt tegelijkertijd voor doelmatigheid. Doordat de knelpuntenpot een oplossing biedt om de versterking doorgang te laten vinden, worden kosten beperkt. Vertraging in de versterking leidt immers doorgaans tot hogere kosten en daarmee tot een minder doelmatige uitkomst.

6. Evaluatieparagraaf

In de Staat van Groningen & Noord-Drenthe zal jaarlijks worden gerapporteerd over de voortgang van de versterking en de bewonerstevredenheid waar de knelpuntenpot aan bijdraagt.